

ÖYKÜDEN BEYAZ PERDEYE: “LADY MACBETH”

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZBERK*

ÖZ

XIX. yüzyıl Rus edebiyatında önemli bir yere sahip olmasına karşın, F. M. Dostoyevski, L. N. Tolstoy, A. P. Çehov gibi çağdaşlarına kıyasla daha az tanınan bir yazar olan Nikolay Semyonoviç Leskov 1865 yılında kaleme aldığı *Mtsensk İlçesi'nin Lady Macbeth'i* adlı uzun öyküsünün 2016 yılında William Oldroyd yönetmenliğinde *Lady Macbeth* adıyla sinema filmine uyarlanmasıyla yeniden okuyucuların ve izleyicilerin dikkatini çeker. Öyküde ele alınan konu büyük bir oranda sinemaya aynı şekilde aktarılır. Bu eser XIX. yüzyıl Rus coğrafyasında sınıf farklılıklarına, aşkın gücüne, kadın-erkek ilişkisine odaklanırken tüm bu olgular sinema filminde aynı dönemin İngilteresi'nde betimlenir. Çalışmamızda Leskov'un eserinin incelemesinden ardından film uyarlaması hakkında bilgi verilecek ve aradaki farklılıklar tablo halinde sunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: N.S. Leskov, Lady Macbeth, XIX. yüzyıl Rus öyküsü, uyarlama film.

FROM NOVELLA TO MOVIE SCREEN: “LADY MACBETH”

ABSTRACT

Although having an important place in Russian literature XIX century, compared to his contemporaries such as F. M. Dostoevsky, L. N. Tolstoy, A. P. Chekhov, less well-known Nikolai Semyonovich Leskov once again captured the attention of readers and viewers with the spin-off his novella *Lady Macbeth of Mtsensk District*, written in 1865, into a movie with the name of *Lady Macbeth*, directed by William Oldroyd in 2016. The full subject of novella's is transferred synchronisely to the cinema in the same way. As this novella focuses on class differences, the power of love, and the relationship between men and women in Russian geography XIX. century, all these phenomena are depicted in the UK of the same period in the movie. This current study aims to analyse Leskov's novella, then approach about the spin-off and present all these differences between them in columns.

Keywords: N.S. Leskov, Lady Macbeth, Russian story XIX. century, spin-off.

* Artvin Çoruh Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. ORCID: 0000-0002-2110-4349 m.ozberk@hotmail.com

Derleme makale.

Sayfa Sayısı: 533-541

Makale Geliş Tarihi: 22.02.2021

Makale Kabul Tarihi: 19.03.2021

Makale Yayın Tarihi: 05.05.2021

Giriş

“Leskov geleceğin yazarıdır ve onun edebi yaşamı oldukça öğreticidir.”

Lev Nikolayeviç Tolstoy*

Nikolay Semyonoviç Leskov’un (1831-1895) *Mtsensk İlçesi’nin Lady Macbeth’i* (*Деду Макобет Мценского уезда, 1865*) adlı uzun öyküsü farklı dönemlerde tiyatro ve sinema izleyicisiyle buluşur. Ünlü Sovyet müzisyen ve besteci D. D. Şostakoviç 1934 yılında aynı adla bu öyküyü operaya; Yugoslav yönetmen A. V. Wajda 1962 yılında *Sibiriska Ledi Magbet* adıyla ve Sovyet yönetmen R. G. Balayan 1989 yılında yine aynı adla sinemaya uyarlar. Ancak eserin William Oldroyd yönetmenliğinde 2016 yılında İngiltere’de ve İngilizce olarak *Lady Macbeth* adıyla sinema uyarlaması Leskov isminin günümüzde çok daha geniş kitleye ulaşmasına olanak tanır:

“Edebiyat çoğu zaman bilhassa konu bakımından sinemayı desteklese de, zaman zaman edebiyat ve sinema ilişkisi iç içe geçmekte ve yaşanan kültürel değişimin de etkisi ile sinemayı, edebiyatın neredeyse hatırlatıcısı konumuna getirmektedir. Öyle ki, günümüz edebiyattan uyarlama filmleri, çoğu izleyicinin edebî eser olarak bilmediği veya bildiği, fakat zaman yaratıp okumadığı eserlerden oluşmaktadır. Bu uyarlama filmlerin etkisi edebî eserin önüne geçtiğinde, izleyici filmin kitabı ile karşılaştığında kitabı filminden dolayı bir merak ile satın almaktadır. Bakıldığında edebî eserin bilinirlik düzeyi filmin yanında sönümlenirken, eskinin okuma pratikleri de yerini yeni okuma pratiklerine bırakmaktadır.” (Yıldız Kayadevir, 2019: 453).

Görüldüğü üzere sinema ve edebiyat etkileşimi insanların yaşadığı ve sanatla ilgilendiği yüzyıla göre de şekillenir. XIX. yüzyılda tüm dünya üzerinde edebiyat en güçlü sanat dalıyken XXI. yüzyıla geldiğimizde teknolojik ilerlemeler insanları okumadan çok izlemeye teşvik eder. Günümüzde birçok insan romanlarını okumamış olsa bile J. R. R. Tolkien’in *Yüzüklerin Efendisi* (*The Lord of the Rings, 1954-1955*) ve J. K. Rowling’in *Harry Potter* (1997) gibi çoğu çağdaş kült eseri beyaz perde sayesinde tanır. Elbette bu noktada, yüksek bütçeli prodüksiyonlar, yetenekli oyuncular, üç boyutlu sinema efektleri ve çağdaş uyarlama gibi seyirciyi sinemaya çeken etkenlerin payı büyüktür. Rus edebiyatının ölümsüz eserlerinden L. N. Tolstoy’un *Anna Karenina* (1877)

* Makarova, Ye. A. (2010). “Drevnerusskiy Prolog v Krugе Çteniya N. S. Leskova i L. N. Tolstogo”, *Lev Tolstoy i Vremya*, Tomsk: İzd. Tomskogo Universiteta, s. 49.

romanının 2012 yılında İngiliz yönetmen Joe Wright'ın kamerasından vizyona giren ve birçok dalda Akademi Ödülleri'ne (Nobel Ödülleri) layık görünen sinema uyarlaması bunun en açık örneğidir.

1. N.S. Leskov ve “*Mtsensk İlçesi'nin Lady Macbeth'i*”

XIX. yüzyılda ‘aldatan eş ve aşk uğruna günahkâr olma sorunu’ hem Rus hem de dünya edebiyatında göze çarpan bir temadır. Rus yazarlar A. N. Ostrovski'nin *Gök Gürültüsü (Groza, 1859)* romanında Katerina Kabanova; İ. S. Turgenyev'in *Babalar ve Oğullar (Otsı i deti, 1862)* romanında Anna Odintsova; L. N. Tolstoy'un *Karanlığın Kudreti (Vlast tını, 1886)* dramasında Anisya ve Fransız yazar G. Flaubert'in *Madame Bovary (1856)* romanında Emma Bovary bu tema için betimlenen kadın karakterlerden birkaçıdır.

Yoksul bir toprak sahibi, dindar bir babanın oğlu olan Leskov bir dönem mahkeme salonlarında çalışır. Birkaç cinayet suçuyla yargılanan bir kadının davasından esinlenerek bu konuyu önceleri deneme olarak yazsa da sonraları öykü formatına çevirir. Gerçek bir olaya dayanan bu öykü 1865 yılında Fyodor ve Mihail Dostoyevski kardeşlerin yayınladığı *Epoha* dergisinde okuyucuyla buluşur (Startseva, 2018: 188).

Leskov yazın yaşamına M. Stebnitski takma adıyla girer. Kendisi de Oryol doğumlu olan Leskov, şu an Rusya'nın bu bölgesinde küçük bir kent olan ve yazıldığı dönemde Oryol eyaletinde bir yerleşim yeri sayılan Mtsensk İlçesi'ni öyküsüne mekan olarak seçer. Eserine *Lady Machbet* adını verirken ünlü İngiliz edebiyatçı W. Shakespeare'in aynı adlı trajedyasına (Lady Macbeth,1603-1607) göndermede bulunarak kadın kahramanına yüklediği misyonu okuyucuya önceden sunar.

Genel olarak çalışmalarında ulusal karakterlerin ve manevi değerlerin betimini yapan Leskov, bu eserinde maddiyat üzerine kurulu evliliğin işleyemeyeceği eleştirisinde bulunur. Tüm öykü boyunca kadın başkahraman Katerina'nın sıra dışı davranışları ön plana çıksa da burada eşinin ve kayınpederinin rolü üzerinde özellikle durmak gerekir. Zınoviy Borisış kendisinden otuz yaştan fazla küçük olan Katerina'ya hiç ilgi göstermez, yalnızca kendi işleriyle ilgilenir, eşinin yalnızlığından habersizdir: “İşte, zengin kayınpeder evinde, şefkatsiz koca koynunda tam beş senedir bu sıkıcı hayatı sürmekteydi Katerina Lvovna, gelgelelim hiç kimse onun bu sıkıntısını zerre umursamıyordu.” (Leskov, 2012: 9).

Katerina içinde bulunduğu tutsaklık durumuna her ne kadar isyan etmese de bir aşk kıvılcımı onu ihanet yoluna iter. Despot eşinin ilgisizliğinden doğan duygusal ve fiziksel boşluğu Katerina bir şekilde giderme yoluna gider. Bu noktada yaşıt olduğu, deli dolu, cesur ve yakışıklı

çiftlik işçisi Sergey devreye girer ve bir katalizör görevi üstlenir. Sergey kızın gönlüne girmek için onun yalnızlığını, güzelliğinin farkına varılmadığını ve can sıkıntısını bir araç olarak kullanırken evlenecek bir kız bulamadığını belirterek kendi yalnızlığının da altını çizerek, bir nevi kader yoldaşı olduklarını ima eder:

“Kiminle evleneyim ki burada! Ehemmiyetsiz bir insanım sonuçta, bey kızı bana varmaz, bizim yoksullarda da, Katerina Lvovna, kendiniz de bilirsiniz, cehalet diz boyu. Aşktan anlayabilirler mi ki onlar? Zenginlerin hali de malumunuz. Mesela sizin, akli başında her adamın gönlüne avuntu vermeniz gerekirken, halinize bir bakın, kafeste kanarya gibi tutuyorlar sizi burada.” (Leskov, 2012: 18).

Kayınpeder Boris Timofeyiç, Katerina'nın sevgilisi olduğunu öğrenince oğlunun bu yasak ilişkide bir kabahati olmadığını düşünür ve bu olayın temelinde 'kiliseye bile gitmeyen' genç kadının ahlaksızlığının yattığından emindir: *“Şunu bilesin, kocan gelince senin gibi namuslu hanımın derisini ahırda kendi ellerimizle yüzeceğiz, o alçağı da yarın mahpushaneye göndereceğim.”* (Leskov, 2012: 23) diyerek soylu sınıfın acımasız iradesini ve anlayışsızlığını gözler önüne serer. Katerina, Sergey'e ve kendine büyük zarar vereceği, onlara işkence edeceğini anladığı için kayınpederinin yemeğine fare zehri katar: *“Kadın kahraman işlediği suçun ardından en ufak bir pişmanlık ya da vicdan azabı duymadığı gibi bu cinayeti sevgisine ve Sergey'le birlikte olma ihtiyacına bağlar”* (Suharyeva, 2020: 936). Zaten yaşlı biri olduğu için adamın ölümü kimsede kuşku uyandırmaz. Katerina sevgilisiyle doyasıya aşkına devam eder ve artık daha da özgürdür:

“Bu işin üstesinden alınının akıyla gelen Katerina Lvovna büsbütün kırdı zincirlerini. Zaten ensesine vur, lokmasını al denilen türde kadınlardan değildi, şimdiyse aklına ne koyduğunu çözmek hepten imkansız bir hal almıştı; ortalıkta kasım kasım kasılarak geziyor, evdeki tüm işleri yönetiyor, Sergey'i yanından bir an olsun ayırmıyordu” (Leskov, 2012: 25).

Sistemik ve rasyonel hareketlerle amacına ulaşmaya çalışan Sergey aşk sözleriyle, onu eşinden kıskandığını gösteren hareketleriyle ve evlenme vaadiyle Katerina'yı kendine tamamen âşık eder:

“Katerina Lvovna'nın ayaklarını yerden kesmişti. Sergey'in uğruna ateşi ve suyu, zindanı ve çarmıhtı göze almıştı artık. Onu öyle bir âşık etmişti ki kendine Sergey, Katerina Lvovna'nın bağlılığı sınır tanımayacaktı bundan böyle. Mutluluktan çılgına dönmüştü Katerina Lvovna, kanı kaynıyordu ve bir kelime daha dinleyecek durumda değildi.” (Leskov, 2012: 35).

... Katerina kayınpederini öldürdükten sonra içinde gri iri bir kedinin olduğu kâbuslar görmeye başlar. İşlediği cinayet nedeniyle yozlaşmaya yüz tutmaya başlayan ruhu benliğine bu şekilde nüfuz eder ve sevgilisiyle arasına giren rüyalarındaki bu kedi “*Ben tüccar Boris Timofeyiç'im*” der: “*Şimdilerde tek eksiğim, gelinceğimizizin ikramından sonra çat diye çatlayıveren bağırsaklarım. Ondan böyle küçücük kaldım ya, gerçekte neyin nesi olduğuma akli ermeyene kedi gibi görünüyorum.*” (Leskov, 2012: 37). Bu noktada kedi sembolüne dikkat etmek gerekir. Çoğu zaman kedi, insan dünyasıyla öteki dünya arasında bir rehber rolü oynar. Batıl inançlara göre, kedi sembolü hem dünyalar arasında bir bağlantı hem de bir kurban demektir. Bir diğer Rus yazar N. V. Gogol’ün (1809-1852) *Eski Zaman Beyleri* (*Смаросветские помещики, 1835*) adlı uzun öyküsünde de kedi sembolü aynı işlevi görür. Eserin yaşlı kadın başkahramanı Pulheriya İvanovna'nın çok sevdiği gri kedisi sokak kedilerinin yanına gitmek için ormana kaçar. Ortadan bir anda kaybolan bu gri kedi yaşlı kadının rüyasına girer. Pulheriya İvanovna bunun yakında gerçekleşecek bir ölümün habercisi olduğunu düşünür. Ölümün kendisine gri bir kedi şeklinde görüldüğüne içten inanır ve çok geçmeden hastalanarak can verir (Gogol, 2010: 18-22). Leskov da aynı şekilde ölüm olgusunu kedi sembolüyle göstererek eserin devamında gerçekleşecek ölümler/cinayetler için okuyucusuna ön bilgi verir.

Ardı sıra geceleri gördüğü bu kâbuslardan biri Katerina'nın gece yarısı aniden uyanmasına ve eşi Zinoviy Borisıç'ın geldiğini anlamasına sebep olur. Sergey'i yataktan aceleyle kaldırıp saklanmasını ister ve yatakta yalnız yatıyor görüntüsü verir. Her şeyin farkında olan Zinoviy Borisıç'ı Sergey'le birlikte öldürürler ve tüm delilleri yok ederek adamın cesedini kimsenin bulamayacağı bodruma gömerler. Bu arada Katerina hamile kalır ve hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolan eşinin tüm malvarlığının ve işinin başına geçer. Ancak Livni'dan gelen Zinoviy Borisıç'ın küçük yeğeninin her şeye ortak olacağını öğrenince Sergey gerçek yüzünü göstermeye başlar:

“*Şimdi her şey paylaşılacak. İş kuşa döndükten sonra ne kalacak ki geriye yönetecek? (...). Ben sizi gerçek bir hanımefendi gibi görmeyi arzuladıydım, bundan evvel yaşadığınız şekilde değil. Ama şimdi tam tersi oluyor, zira sermaye küçüldü müydü sizinle ikimiz eskisinden bile daha aşağı konuma düşeceğiz. (...) Ancak ben kendi hesabıma zannediyorum ki bu koşullar halinde asla mutlu olamam.*” (Leskov, 2012: 51).

Küçük Fedya olmasa, Katerina Lvovna eşinden olarak göstereceği bebeğini doğurduktan sonra tüm servete sahip olabilecektir: “*Nasıl olur? Sahiden de onun (Fedya'nın- M. Ö.) yüzünden servetten mahrum mu olacağım şimdi? O kadar acı çektim, o kadar günaha girdim.*” diye düşünür Katerina (Leskov, 2012: 53). Küçük Fedya hastalanıp suçüçeği çıkarınca onunla Katerina ilgilenir.

...

(akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

Çocuk biraz iyileşmeye başladığında ninesi kiliseye gider ve göz kulak olması için onu Katerina'ya emanet eder. Ancak Katerina zengin olma umudu ve Sergey'le birlikte mutlu bir yaşam geçirme hayaliyle Fedya'yı yastıkla boğarak öldürürken yine Sergey ona yardım eder. Onları suçüstü gören kişiler sayesinde Katerina ve Sergey kürek mahkûmu olur. Büyük tutkusu bir lanete dönüşen âşık Katerina, sürgün yolundaki zor şartlar altında bile Sergey'le aynı yerde olduğu için mutludur. Ancak Sergey umduğunu bulamadığı Katerina'ya ilgisini tamamen yitirir ve kafiledaki başka kadınlara kur yapmaya başlar ve karnında çocuğunu taşıyan kadına: "Öncelikle şunu aklına sok, ben Zinoviy Borisîç değilim, dahası artık senin tüccarlığının da pek esamesi okunuyor sayılmaz, o yüzden fazla havalanmamamı rica edeceğim. Arlı arından, huylu huyundan vazgeçmez." (Leskov, 2012: 73) diyerek ilişkisine nokta koymak ister. Kadınlık gururu kırılan Katerina, Sergey'in kafiledaki Sonatka adlı kıza aşk şarkısı söylerken görür. Uğruna cinayetler işlediği, kendisine tamamen bağlandığı adamın bu onur kırıcı hareketi nedeniyle ruhsal açıdan bir kez daha çok büyük bir yıkıma uğrar. Feribotla yolculuk ederken tüm ruh dünyası nehrin dalgası gibi kırılmanlık gösterir: "Ve işte kırılıverdi bir dalganın içinde ansızın Boris Timofeyiç'in morarmış kafasını gördü, bir diğerinin içinden kocası bakındı ve küçük başını eğmiş Fedya'ya sarılarak sallanmaya koyuldu. Katerina Lvovna bir dua anımsamaya çalışıyor, dudaklarını kıpırdatıyordu." (Leskov, 2012: 82). Bu noktada, dine hep kayıtsız kalan Katerina'nın kendi ölümü yaklaştıkça manevi değerlere sarılma ihtiyacı duyduğu ve pişmanlığı göze çarpar. Çünkü bu yaşadıklarından hemen sonra bacaklarından tutup beraber atladığı Sonetka'yla Volga Nehri'nin azgın dalgalarına kapılır: "İkisi de bir daha görünmedi." (Leskov, 2012: 83). Sevdiği adam uğruna tam dört cinayet işleyen ancak bir türlü gerçek aşkı yakalayamayan Katerina sonunda intihar ederek yaşamına son verir.

2. Lady Macbeth Filmi

Bu uyarılma filmin ana hatları şu şekildedir: Yönetmen koltuğunda oturan William Oldroyd'un seksen dokuz dakika süren bu çalışmasında Katherine rolünü Florence Pugh, Sebastian rolünü Cosmo Jarvis, Alexandr rolünü Paul Hilton, Boris rolünü Christopher Fairbank, Anna rolünü Naomi Ackie ve Teddy rolünü Anton Palmer oynar. Öyküyü senaryoya Alice Birch aktarırken film müziğini Dan Jones düzenler ("Lady Macbeth, Full Cast & Crew", 2016).

2016 yılında Toronto Uluslararası Film Festivali'ne katılan ve galası gerçekleştirilen *Lady Macbeth*, 2017 yılında tüm dünyada izleyicilerle buluşur. Toplam beş milyon dolar hasılat yapan bu dramatik filmde

Katherine rolünü oynayan Florence Pugh “En iyi kadın oyuncu” dalında ulusal ve uluslararası birçok ödüle layık görülür.

Lady Macbeth, İngiltere’de Viktorya Dönemi’nde (1837-1901) geçen ve kadınların sosyal yaşamlarındaki katı davranış kurallarına da göndermelerde bulunan bir filmdir. Doğa manzaralarının ön planda olduğu bu filmde pastoral bir hava hakimdir. Genç bir kadın olan Katherine 1865 yılında kendinden oldukça büyük varlıklı bir adamla sırf parası için kendi rızası olmadan evlendirilir. Katherine’e hep mesafeli duran eşi Alexandr fiziksel anlamda da onunla hiç beraber olmaz. Katı kuralların ve duyarsızlığın hüküm sürdüğü bu varlıklı tüccarın evinde genç kadının dışarıya çıkmasına ve ortalarda görünmesine izin verilmez. Katherine böyle sıkı bir disiplin içindeyken siyah tenli çiftlik işçisi Sebastian’la tanışır ve gerçek aşkın peşinden koşmaya başlar. Genç kadın, aşkı, maddi ve manevi özgürlüğü uğruna sevgilisiyle birlikte üst üste cinayetler işler. İşledikleri son cinayetin ardından sevgilisi büyük vicdan azabı çeker ve yaptıklarını polise anlatır. Ancak siyah tenli olması nedeniyle polis Sebastian’ın değil Katherine’nin söylediklerini dikkate alır. Katherine kendi suçunu diğer siyah tenli olan hizmetçi Anna’nın üstüne atar. Masum hizmetçi Anna ile çiftlik işçisi âşık Sebastian sürgüne gönderilir. Belirttiğimiz bu noktalar dışında film, öyküyle aynı düzlemde senkronize biçimde ilerler.

3. Öykü’yle Film Arasında Farklılıklar

ÖYKÜ		FİLM
Kadın kahraman:	* Katerina Lvovna İzmaylova	* Katherine Lester
Kadın kahramanın eşi:	* Zinoviy Borisic İzmaylov	* Alexandr Lester
Kadın kahramanın sevgilisi:	* Sergey Filipic	* Sebastian
* Olay Rusya’da geçer.		* Olay İngiltere’de geçer.
* Zinoviy Borisic’in değirmeni ve bahçeleri vardır.		* Alexandr Lester’in maden ocağı vardır.
* Zinoviy Borisic uzaklarda bulunan değirmeninin bendinde çökme olduğu haberini alınca aniden gitmek zorunda kalır.		* Alexandr Lester uzaklarda bulunan maden ocağında göçük olduğu haberini alınca gitmek zorunda kalır.
* Katerina aşçı Aksinya’yla alay edilirken yeni gelen çiftlik işçisi Sergey’le ilk kez karşılaşır ve aralarında geçen küçük bir laf dalaşından sonra fiziksel temas kurulur.		* Katherine hizmetçi Anna’yla alay edilirken yeni gelen çiftlik işçisi Sebastian’la ilk kez karşılaşır ve doğrudan fiziksel temas kurulur.
* Sergey yakışıklı, genç, cesur, çapkın, üçkağıtçı, züppe ve para peşinde koşan bir karakterdir.		* Sebastian yakışıklı, genç, cesur, paraya önem vermeyen, aşk peşinde koşan oldukça duygusal bir karakterdir.
* Sergey Katerina’nın odasına kitap isteme bahanesiyle girer ve kızın yalnızlığını fark edip aşktan dem vurur.		* Sebastian eve kimse olmadığını anlayınca doğrudan kızın odasına girip ona aşkını itiraf eder.
* Katerina Lvovna bir çocuğu olmadığı için üzgün olduğunu belirtir.		* Katherine’in çocuk yapma düşüncesi yoktur, kayınpederi ona bu konuda baskı yapar.
* Katerina Sergey’le birlikte olmamak için direnir.		* Katherine Sebastian’ın onu öpmesiyle kendini hemen bırakır.

* Kayınpeder Boris Timofeyiç, Katerina'yla Sergey'i birlikteyken yakalar. Sergey'i kırbaçlayarak ve yara bere içindeki haline bakmadan bodrumda kilitleyerek cezalandırır.	* Hizmetçi Anna onların birlikte olduğunu görür. Kayınpeder bu durumu Anna'dan öğrenince Sebastian'ı uzun süre kemeriyle döverek ve bodrum kapısını üstüne kilitleyerek cezalandırır.
* Kahvaltı ve yemek betimi yoktur.	* Kayınpeder yemek sırasında içki getirmediği gerekçesiyle hizmetçi Anna'yı Katherine'nin gözü önünde rencide eder. Oysa Anna tüm içkiyi sevgilisiyle tüketen Katherine'yi gammazlamaz.
* Kayınpeder Boris Timofeyiç gece yatarken yediği lapa ve mantardan dolayı sabah ölü bulunur.	* Kayınpeder Boris sabah hizmetçi Anna'nın hazırladığı mantar yemeğinden sonra gelininin ve hizmetçinin gözü önünde ölür.
* Katerina işlediği cinayetin ardından kâbuslar görür. Gri renkli irice bir kedi Katerina'nın kâbusunda ortaya çıkar ve kayınpederi olduğunu söyler.	* Katherine hiç kâbus görmez. Evlerinde yaşayan sarı renkli gerçek bir küçük kedi vardır.
* Eşi Zınoviy Borisç bir at arabası kiralar ve geceleyin şehre üç verst kala yürüyerek evin yolunu tutar.	* Eşi Alexandr kendi atıyla geceleyin evine gelir.
* Eşi Zınoviy Borisç gece yarısı aniden gelince semaveri yakmaya gider, saklanan sevgilisi Sergey'in yanına uğrar. Boris bir yanda çayını içerken diğer yanda eşini sorguya çeker. Boris'in ağır sözlerine Katerina katlanamaz ve Sergey'le birlikte adamı yatak odasında öldürürler. Ayrıca Katerina eşinin içtiği çaya da zehir katmıştır.	* Eşi Alexandr gece yarısı aniden gelince Sebastian'ı yan odaya saklar. Eşiyle arasında uzun bir konuşma geçmeden sevgilisini ona gösterir ve birlikte Aleksandr'a saldırıp öldürürler.
* Zınoviy Borisç'in cesedini taş kilerin altındaki bodruma gömerler.	* Alexandr'ın cesedini evin uzağındaki ormanlık alana gömerler. Hiçbir iz kalmaması diye Katherine eşinin atını da orada vurarak öldürür.
* Sergey işlenen cinayetlerden rahatsızlık duymaz ve zengin olacağı hayaliyle Katerina'yı daha da manipüle eder.	* Sebastian tüm bu yaşananlardan çok rahatsız olur ancak yine de duyduğu aşktan Katherine'le ilişkisini bitirmez.
* Yaşlı bir kadın, Zınoviy Borisç'in Fyodor Zaharov Lyamin adında küçük yeğeni olduğunu ve Fedya'nın tüm malvarlığına ve işlerine ortak olması gerektiği iddiasıyla Livni'dan gelir.	* Yaşlı bir kadın Alexandr'ın kendi kızından çocuğu olduğunu iddia ettiği Teddy adında küçük torunuyla Katherine'nin evine yerleşir.
* Fedya'nın ninesi bayram nedeniyle kiliseye gider ve suççeği çıkararak çocuğu Katerina'ya emanet eder. Fedya hasta yatağında aziz hikâyeleri okur ve ninesinin kiliseden kutsanmış ekmek getirmesini bekler.	* Küçük çocuk bahçede oyun oynarken gözden kaybolur, derenin kenarında yalnız ve bitkin halde otururken Sebastian onu bulur.
* Katerina çocuğun yalnız olduğundan faydalanıp bir anda yastığıyla çocuğun yüzüne bastırarak öldürür. Sergey de çırpınmasın diye çocuğun ayaklarını tutar.	* Katherine Teddy'nin yalnız kaldığı gece sevgilisiyle çocuğu yastıkla aynı şekilde boğarak öldürür.
* Kiliseye giden bir grup genç Katerina'yla Sergey'in ne yaptığını gözlemek için gizlice pencereden bakarlar. Tam bu sırada küçük Fedya'yı boğduklarına tanık olurlar.	* Sabah çocuğun cansız bedenini bulunca polis şefi olayı araştırmak ister. Eve gelen doktor Teddy'deki darp izlerini fark eder.
* Tüm suçlarını itiraf eden Katerina ve Sergey kürek cezasına çarptırılır.	* Katherine çocuğun hastalıktan dolayı ölmüş olabileceğini söylerken Sebastian vicdan azabıyla hem çocuğu hem de Alexandr'ı beraber öldürdüklerini itiraf eder.
* Sergey artık hiçbir şeyi kalmayan Katerina'yla birlikte olmak istemez ve Sonetka adında mahkûmla ilişkiye başlar. Ancak Katerina ayrılığı ve Sergey'in ikiyüzlülüğünü, yalancılığını sindiremez. Bir fırsatını bulup Sonetka'nın bacaklarından tutarak Volga Nehri'ne atlar. Öykü, Katerina'nın bu son cinayeti işlemesi ve intihar etmesiyle sona erer.	* Katherine kurnazlık yapıp cinayetleri hizmetçi Anna ve Sebastian'ın üstüne atar. Kendisi işlediği bütün suçlardan sıyrılır ve tüm servetin tek sahibi olur. Film bu noktada sona erer.

Sonuç

Leskov'un 1865 yılında kaleme aldığı bu uzun öyküyü İngiliz William Oldroyd 2016 yılında dramatik tarzda dönem filmi olarak kameraya alır. Öyküyle filmi karşılaştırdığımız bu çalışmada görüleceği üzere her iki eser büyük oranda benzerlikler taşır. Filmde rol alan tüm oyuncular öyküde betimlenen karakterlerin fiziksel ve ruhsal özellikleriyle birebir uyum içindedir. Olay örgüsü, kronoloji ve betimlemeler aynı öyküdeki şekliyle yansıtılır. Göze çarpan en farklı nokta öyküde bulunmayan hizmetçi Anna'nın filmde kilit rol oynamasıdır. Sebastian karakteri de Sergey'in tam karşısında durur. Öyküde dört insanı öldüren Katerina, filmde de üçü insan biri at olmak üzere yine dört cinayet işler. Öyküde Katerina doğurduğu çocukla hiç ilgilenmezken filmde çocuğun doğup doğmadığına tanık olmayız. Öyküde kürek cezasının anlatıldığı ikinci final bölümü filmde yer almaz. Öykü Katerina'nın intiharıyla sona ererken filmde Katherine'nin zaferi söz konusudur. Bu noktada iki eserin aşk konusuna bakış açısını değerlendirmek gerekir. Öyküde âşık olan Katerina'dır ve genç kadının yaşamı ölümle noktalanırken filmde âşık olan Sebastian'dır ve genç adamın yaşamı bir mahkûm olarak devam eder. Masum hizmetçi Anna'ysa yaşadığı dönemin ve içinde bulunduğu sınıfın karakteristik gereği hanımının tüm suçlarını üstlenmeyi kendine görev bilir. Hem Anna hem de Sebastian'ın siyah tenli ve yoksul olmaları sonlarının sürgünle bitmesinin en göze çarpan nedenidir. Coğrafya ve dil farklı olsa da XIX. yüzyılda Rusya ile İngiltere arasındaki sosyolojik benzerlikler, sınıf farklılıkları gerçeği, kadın-erkek ilişkilerinin boyutu, dini değerler, aşkın gücü gibi evrensel konuların aynı düzlemde geçerliliğini korumakta olduğu açıkça görülür. Aynı zamanda 'medyalar arasılığın' (intermedialnost) bir sonucu olarak, Leskov ve onun bu çarpıcı eseri uyarlama *Lady Macbeth* filmi sayesinde adını tüm dünyada yeniden duyurur.

KAYNAKÇA

- Gogol, N. V. (2010). *Taras Bulba ve Mirgorod Öyküleri*, 1. Baskı, (Ergin Altay, Çev.). İstanbul: İş Bankası Kültür.
- Lady Macbeth, Full Cast & Crew. (2016). Erişim (03.01.2021): https://www.imdb.com/title/tt4291600/fullcredits?ref_=tt_ql_1.
- Leskov, N. S. (2012). *Mtsensk İlçesi'nin Lady Macbeth'i*, (Günay Çetao Kızılırmak, Çev.). İstanbul: Okuyan Us.
- Makarova, Ye. A. (2010). "Drevnerusskiy Prolog v Kruge Çteniya N. S. Leskova i L. N. Tolstogo", *Lev Tolstoy i Vremya*. Tomsk: İzd. Tomskogo Universiteta, s. 40-50.
- Startseva, N. M. (2018). "Sudbi i Harakteri Katerini İzmaylovoy i Anisiy Kak Otrajeniye Predstavleniy N. S. Leskova i L. N. Tolstogo o Prirode i Susçnosti Greha". *Universitet XXI Veka: Nauçnoye İzmereniye*, Tula, s. 188-191.
- Suharyeva, İ. (2020). "Analiz Obraza Glavnoy Geroini Kak Put İzüçeniya Povesti N. S. Leskova "Ledi Makbet Mtsenskogo Uyezda" v VUZe". *Mejdunarodnaya Nauçno-Praktičeskaya Konferentsiya Prepodavateley, Aspirantov i Studentov: Yazık v Şfere Professionalnoy Kommunikatsii*, s. 926-941.
- Yıldız Kayadevir, R. (2019). "Uyarlama Sinema Filmleri Üzerine Bir Sorgulama: Sinema Seyircilerinin Okuma Pratikleri". *SineFilozofi Dergisi*, 2019 Özel Sayı, s. 453-473.